

Niamuno Sargas

broliams Lietuwininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Kagaineje kas pėn-nyezią išbūdamas, kaštūja prie arcziausiojo pušto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Ir pati laikraščio spaustuwė priima apsteliawimus.

Apfakymai į Niamuno Sargą įstatomieje kaštūja po 10 peningiu už kožną smulkeis raktais išspauštą eile ir yra šio laikraščio spaustuwėje priimami. — Gromatas dėl laikraščio rašomas priima rėdytojas Kagaineje (Ragnit).

Mr. 6.

Kagaineje subatoje 7. pebruwarįjū

1885.

Lietriejie uždawimai wokifkfosios kultūros prie Niamuno.

(Priemazga.)

O jei kas rasi to dėl mane nušmaugti norėtu, tai tik pagal savo sąžinę ir pagal wiską, ką esu pats ir matęs ir patyręs, negaliu kitaip sątyti, ne kaip kad giriu ganaklu pasiliowimas wienu iš wyriaušiuja priejaseziu pragaišimo wargingofios daleles lietuwifkfosios gimineles pastojės. „At“, jatyš priešininkas, pagal savo padorųjį budą, „ką zaunyji? Brangwynas yra priejaseziu tofio pragaišimo.“ Gal ontu, arba labiaus sątykime, galime tikrai žinoti, kad ir brangwynas tofio priejaseziu yra. Ale, prieteliau, to dėl-gi pradėjo žmonės wis daugiaus ir daugiaus brangwyno gerti? Ar ne to dėl, kad, šweiko walgio jau stotodami, savo bednojo pilwelio tuptumą, jei negalejo išwilydyti, nors brangwynu norėjo nuramdyti ir nepajustinu padaryti? Dirbt tikrai prieš brangwyną; o mes tai ir daryšime, o bene toliaus dar mažumelį ir apie tai kalbėsime. Ale pirma gelbėti ir tu, idant gėrimo priejastis, badas, kuras žmones prie butelkos waro, tiek galima, pasiliautu. Abu darbu, ans prieš brangwyną, ir šis prieš badą, yra labai aughti uždawimai wokifkfosios kultūros prie Niamuno: wis pridėkime, daug swarbesni, ne kaip trimytawimas arba kalbos išwarynas. Nods tu rasi wos dar esi mislyšes apie tofį darbą prieš brangwyną. Tu tikrai lyg pasidžiaugdamaš tai ištatei, o širdyje wijai pakajingas esi, kad tai wienas arba kitas bednas Lietuwininkas taw tofį peifimo priejasiį dūdas. Nėsa ai jis tai nedarytu, tai juk dar daugiaus melu reikėtu, idant bednagjė gimineleš taip abarkyti paspėtumbei, kaip tu mielai notumbei? Iš kur tada wijus melu žakus agabentumbei, kuriu tu reikalauji, idant Lietuwininkai wijam šwėtui taip jūdai amoliawoti taptu, kaip tu tai, rodoši, daryti apsiemes? O kodėl, apsiemes? Na, tik to dėl, jeib, wijam šwėtui tofius melus wėryjus, tofius ans pniškis rašėjas dabar apie Lietuwininkas surašė“), wijas šwėtas taw pritartu

ir taw teisybę dūtu, jei su Lietuwininkais, pagal senąjį priejodį, buk su „Indijonais“ apsiėiti ir sawo „civilizatorifkq“ pajuntimą, ne pas jus, bet prieš jus, tofio budu wartyti norėtumbei, kaip ans rašėjas tai ištaria, ir kaip tik ir tu (neuzfigif) sawo širdyje geidaute geidauji, kad tu tai daryti galėtumbei. To dėl bene ir brangwyną širdyje tu wijai nepeiki, wijai nenorėtumbei jį išwartyti, kadangi ant pirmo taw priejastį dūda, kad wijus Lietuwininkus dėl nužingimu keliu peiktumbei, o ant antro, kadangi (kytrolli, juk tu tai žinai . . .!) brangwynas sawo budu taw gelbėti galėtu, tawo „civilizatorifkqj“ uždawimą išpildyti. Ale tu dabar nepabėgi; tu mums užmetei brangwyną, norint tikrai weidmainiškai, o širdyje jojo weikalais pasigėrėdamas. Ale tai mes tawę ir prie to žodžio drutai laikyšime. Tik pirma apie badą žiurėti turime.

Jei mes tą tikrajį uždawimą wokifkfosios kultūros išpildyti norime, kad musu karaliui ir musu tēwifkai ir prie Niamuno kaip kitur, tikrus šweikus žemės darbininkus, ir tikrus drutus žalnerius išlaikytumbime, tai dirbkime ant to, kad žmonės wėl ne tikrai pagal giriu dabotoju mislį bei walę, bet pagal musu aughcziausiosios wyriaušybės malonę ir pasigailešimą tofį pawelhyjimą gauti galėtu, kad gražioji giriu žolė, kuri be naudos pragaišta, wėl gymoliams ir žmonėms ant naudos butu wartojama. Kofiu tai budu tai turės nušidūti, tai nauji zokanai turėtu pasakyti. Nods negalime galwijus giti į draustines, kur jauni medelei užauga; ale tai juk ir nēkad nebūwo daroma: jau ir pats wardas „draustinės“ pasako, kad ten uždrausta būwo ganyti. Rasi sątyti: „Tam dalytui daug giriu dabotoju ir sargu reikėtu.“ Wos tiek daug rancucziu tik, kiek dabar reikalaujama šelpimui ir šodinimui jaunųjų medeliu, kurie tik, jei teisybę nori išpažiti, menčiau tarpsta, ne kaip senieji, pono Diewo pasodintieji medžei. (Menčiau tarpsta, dėl per daug tarpo!! Skaitytojis, pagal tai,

ką jau pirm to išgulbėme, žinos, ką tai nor sątyti.)

Nepeikime giriu dabotojus! Jie tur sawo pareigą atlikti, jie negal su sawo ponu turtu daryti, ką nor: jie negal nei mažiausiqijį dalį ano turto kitiems dowanoti. Ale melškime sawo waldžios ir sawo zokandawėju, melškime ir paties sawo cecoriaus ir sawo karaliuno. Anie yra ponai, anie gal zokanus apmainyti, anie gal su žemės turtu daryti, kaip jiems pagal ju išmintį rodos geriausei esant. Sątykime aniemš: „Weldžiamei peržiurekite iš naujo anu senųjų zokandawėju darbą — darykite šfirtumą tarp musu pušynu ir eglynu, o ant antros pusės, štroblynu bei aužūlynu kitu kampu. Nors iš malonės būkite mums wėl pasinaudoti žole ir pašaru karališkųjų giriu, idant musu kudikei wėl su šweiku maistu šweiki ir druti užaugtu. Jei rasi ir girei kofia iškaba tu budu daroma butu (kazėig mes tai rods nēwėryjame; ale jei tik nušidūtu), tai mes tai tuleriopai atlygijime, kaip wėrni padonai ir žalneri su geresniomis šylomis, o tai ir su jū linkmesniu drašumu už karalių ir už tēwifkę kaip senai taip ir wis komodami — o komoti ir galėdami.“ (Dar ne wiskas.)

Žiurėt „Musu taimynu širdingyše“ num. 1 šito meto.

Kas „Tilfiter Tageblatt'e“ apie „Aukra“ parašyta.

Ar. 22. Wienas surašas jusu garbingojo laikraščio, kaip ir iš „Berliner Tageblatt'o“ j jusu laiką perėjusi žinė, paženkliina p. Mikšq Aukros rėdytoju. P. M. nėra Aukros rėdytoju. Šitie surašai ir sąko, rėdytojis lietuwifko laikraščio Aukros stowis žinowysteje, kaip wisi žina, su lenkiškais agitatoris Krokawoje ir Božūse. Norecziau žinoti apie šiuš lenkiškūšius agitatorius, su kureis žinowysteje esąs, ši tą daugiaus patirti, dėl to kad apie tofį suwienhyjimą nėko nežinau, Krokawoje wijai nėko nepažįstu ir nei jokiu gromatu su ta wieta nēmainau. Ale ar aplinkybė, kad kitoje prusiškoje prowincijoje pažištama turi, su

kuriūmi progai atsitinkant gromatą sumai-
nai, užtenka, wieną žmogų „agitoriumi“
arba „agitoriu“ draugu padaryti, tai
sveikiems umams tuju, kurie, kaip jus,
tarp tokiu ghywena, kur spėgawojimas ir
prinešifu nepadorystė dar nei jokia žemės
korawone nėra pastojusi, paliktu nu-
spėjti.

Kiek musu programos Aušrai prisiſtija,
tai p. Friedebertis taje mos bus staites;
nės beip nebutu galejes atrasti, kad pro-
gramas feistas. Musu programos yra,
kaip pirma, taip ir dabar, taja: sawo
lietuwiſkiems žmonėms, kurie iš įwairiau-
siuju pusiu per patraukimą wiſo dwasiſ-
kojo maiteſcio prigimtoje kalboje prispauſti
yra, su ſweikais ir jiems ſuprantamais
moſlo elementais (gawalais) į pagalbą
pareiti. Kad hitas geiſmas ju len-
kiſkiais arba ſlawiſkais „agitorais“ muš
į wiennyte pargabentu, ju atbuleſne yra
miſlis, kadangi lietuwiſkoji kalba, prie
wiſos toleſnios gentyſties, tik nu ſlawiſkju
labai atſitolina, ir, kaip žinoma, iš lenkiſko-
ſios puſes kelis ſyſius lygius atſtumimus
patyrė, kaip iš nekuriu wotiſku puſiu.
Mes nei wienai wienintelei kalbai arba
giminyſtei neprieteliſkai neſtowime prieſais,
ir taip pat menkai su kokia giminyſte pa-
ſilaityme biſiulyſtes dėl „agitaciu“.
Mes tegeidžiame tik į wiſas puſes paka-
jingo, ſofaniſko ir nepartijiſko iſſiwyuo-
jimo muſu kalbos ir muſu žmonių moſlo
per raſtus, kurie muſu žmonėms perma-
nomi. Ir tai beje dar ju, kadangi iš ne-
žinomu prieſabių moſklas Lietuwininku
daugume wietu į negywą dreſerawimą su
ſwetimais neſuprantamais žodžiais, su be-
weik wiſiſku iſſkyrimu prigimtoſios kal-
bos, wienintelei ſupratimą padāti galin-
czios. Kad kožnas proſtingas Lietuwinin-
kas weros pamokſlą, kurſai kudikiui pirm
wiſto tur į ſirdį eiti, ir pamatus miſly-
jimo ir ſumanymo, kurie ſwetimoje kal-
boje wis migloti paſiliekti, sawo kudikiui
lietuwiſkai iſguldya matyti geidauja, tik
iš tiesu nėra geiſmas, kurſai su pakajin-
gyſte prieſ wotiſkaję giminyſte ir prieſ
Pruru ſeme kokiame neſutarime ſtow. Nors
iki ſiol, jau daugiaus ne kaip trejūse ſimt-
mecziūse nu anos repormacijos (weros at-
taiſymo), kuri juſ wiſur prigimtaję kalbą
wel į garbę pargabenti ir į jos namine
teiſybę wel iſtatyti norejo, taja geiſmas
nezoſaniſku neſados nebuwes iſiurimas. Neſa
aturot wiſi anie prusiſkai pratrijotiſkieje
ir pakajingieje Lietuwininkai, kurie tokioje
daugybėje karu ir ſunkiausiūse laikiſe wēr-
niauſeis ſareiwais ir padonais budami
dėl Pruru žemes gero užſipelnę garbės,
wiſi be wieno tikrais Lietuwininkais buvo ir
czyſtai lietuwiſkai buvo pamokinami. Ko-
kius patyrimus su iſblyſkiuomis atžalo-
mis padarys, kurioms pramoniskiſkai su
kalbos dreſerawimu kožnas paciu miſly-
jimas ir kožnas ſwėjus pajutimas iſwa-
romas, paſiliekti pirmą iſbandyti. Ir tada
raſi galėtu paſirodyti, kad mes, kurie ſias
ipatybes sawo gimines draugams korė-
jome iſlaikyti, daugiaus užſipelnėme dėl
tikro, walno ir linkimo pakajingumą Lie-
tuwininku prieſ Wotiecziu žemę, ne kaip
„ſopagu laižytojei (Streber)“, kurie ko-
žname lietuwiſkame dwasę paſirodyme arba
wiſitinaime užſinemime, beje ir raktu užſi-
emime, pradėm ar „panſlawiſmą“ ar len-
kiſką agitaciją uždą — nors ſafoſi, ka-

dangi jie reikalingumą tur, sawo pakajin-
gumą ir sawo ſwarbumą kaip „žemes iš-
gelbėtojei“ per ſkirtumą su koku jūdai
moliawatu laiſku, kiek galima, aiſkei į
akis ſtatyti. Mes neſame polytikai ir
rupinamėſi, procawodami dėl tikro ir ſu-
prantamo žmonių pamokinimo, tik menkai
apie ſkirtumus polytiſku partiju. Me-
raſi jus tik noreſite žinoti, kad anie „ſo-
pagu laižytojei“, kuriūs nekuriſai wietinin-
kas ſaime tokeis apraſė, kurie mielai prie
kožnos progos ſawę patys wieninteleis ap-
turetojeis wiſo patrijotiſmo ir wiſos pa-
kajingyſties noretu parodyti. Tie pawyd
ir mums, ſuprantama, taip kalbą, taip ir,
jei galima, kožną miſlies galybę prie-
tam. Ir tuju wien ſukimai iſtajiſo, kad
kožnas raſtiſkas darbawimas, kurſai prie
fitu majesiuu giminiu, t. t. prie Walſzy
Englante, prie Finlantiskiſku Maſkolioje,
wiſu augbeziauſei žyd, tik mums Lietuwi-
ninkams priekožno priebežio, „agitacija“ ir
„nepakajingyſte“ apſelbiancziu budu pik-
tai iſguldomas yra.

Vitenūse, 23. jan. 1885.

„Aušros“ r e d y ſ t e.

Peržwalga.

Į ſwetur.

Maſkolija. Į Petrapilės (Peterburſio)
raſoma, kad Bulgarijos kunigaikſtis su
wiena dukterimi Wotietijos ſaraliuno ketas
suſižadėti. Raſomas, raſejas bidžiauſtojo
Maſkolu laikraſczio, labai iš to puſty-
jantiesi.

— Rigoje praėjusioje nedeleje Maſkolin
bažnyczia nudegė į plentę; tik kelis abrozus
teſiſeke iſgelbėti.

Prancuzija. Ministeriu prezidentas Fer-
ry's ketas Rynėzams iš tikro ſarą priſatyti.
Ministeriu rotas jau dėl ſio klauiſymo
triuſia.

Englantas. Liundono pulicija
jau wieną tu wyru tur ſuėmuſi, kurie
buwo norejė tūs butus Liundone paplai-
ſjiti, o iš dalies ir paplaiſjino.

Spanija. Gale praėjusio mėneſio An-
daluzijoje wel žemė ſudrebėjusi, prie ko
keli žmonės sawo ghywai patrotyje.

Egiptas. Į Sudano pareina žinė, kad
Inglonai Metamne žemę, kelis pulkus ne-
tikrojo prarato Madžio pamuſdami. Tokiu
budu ſafo, buſę galima jiems su Gordonu
ſuſiwienyti, kurſai Kartume yra apgultaſ.
Pagal pažiſtamą Arabijonu budą netikraſis
praratas sawo neprietelius taip toli, kaip
galima, į puſczias iſwiſiojys, idant ten
nugalėti.

— Kartumas, kur gendrolius Gordonas
su sawo waiſkeliu buwo apgultaſ, yra
įimtas. Netikraſis praratas Madis tur
gendroliu sawo rankoje, ką jis su žimi
darys, ſunku žinoti; jo likimas yra labai
apgailėtinas. Gendrolius Wofſelis, kurſai
norejo Gordonui pagalbą atnekti, atrado
Kartumą įimtą ir turejo su sawo nuſibai-
guſiu karſtoje puſczioje waiſku atſitraukti.
Dabar ir nenoredami Inglonai tur Ita-
lijos pagalbos praſytiesi, kuri 10000 wyrų
į raudonaiſias mares tur nuſijuntusi. O
kad ſi žemė tą paſalpa ne taip pigai at-
neſ, ſuprantamas yra dalyſas.

Amerika. Prawadininkas ir dawadytojis
ſeniſkju maſtininku, O'Donowan Roſſa,
1833 Irlande ſurumi randauninko užgimes
ir nu 1853 ſeniſkajei draugyſtei priklaui-

ſas, wienos engliſkos moteriſkes ant uſy-
czios New-Yorko tapė ſunkei ſužetſtas.
Szi 5 ſuwius iš rewolwerio paleidusi,
taip kad O'Donowan Roſſa ant žemes
parpales. Užpūlke ſuimta.

ſyna. Rynėzams wis reikia piningu,
o ipaczei dabar per ſarą. Ju walbziai
galiauei paſiſeſe nu wieno engliſko ban-
kininko Liundone 30 milijonu markiu
paſiſycztyti.

Į Wotietijos.

Berlynas. Apie kowas Wotiecziu Ka-
merune ſafo wienas engliſkas pranekſtas:
24. dec. trys wotiſkos korwetės Kame-
runo upe uſbėguſios pradėjo wyrus ant
žemes uſlaipti. Tai czia gimuiſiems
nepatiko, ir jie puczku ugnimi užpūle, ku-
rioje 9 Wotiecziu matruzai negywi paſi-
liſo ir daugybė tapė ſuronyti. Į tos
prieſtaſties pradėjusios Wotiecziu kor-
wetės taip ſmarkei bumbardėruti, kad ſim-
tai jūduju negywi paſiliko. Wotiecziu
admirolas labai diktatoriſkai paſielgias ir
uždraudzias taip jis kaip ir jo apicera
įbėgimą engliſku akutu. Czia gimuiſiuju
ſaralufas, kurſai dėl žmogjudyſties apſty-
ſtas buwes, tapės muſoje nutwertas ir
ant admirola akuto nugabentas, kur jam
galwą nukirte. Sziſai pranekſimas, kaip
matyti, per daug kalba.

— 28. jan. ſaimas turejo darbą su
praſymu Junggreen'o (Dėno), toſe wo-
tiſkioſios cėcorytės dalyſe, kur wotiſkoji
nėra žmonių kalba, žoniu kalbą per ſudu
kalbą prileiſti. Praſytojis iſwėdė, kad
kožandamejis prie tikru paſilaitymu tu-
ris laikytiesi, o re czia wotiſkoje kalbą
iweſti, kur jos žmonės ar wiſai neſu-
pranta, arba tik ſunkei. Sziauriniame
Szlėzwikyje žmonės praſudjiami, neſu-
praſdami nei dėl ko. Jaunieje ſudpo-
nei tame kraſte nei wieno žodžio dentiſ-
kai neſuprantą. — Žemes ſekretėras Szmė-
lingis tam prieſjyſi, kadangi to neſę
reikalinga. — Wietininkas (deputertas)
Lenzmann'as (walnai dumojas) taip pat
tam nepritaria. — Wietininkas Windt-
horſt'as (Welpas) ſafo, jog reikią Pran-
cuzams, Lenkams ir Walonams ju kalbas
prie ſudu pawelyti. (Watai tiems be-
rods, ale ne Lietuwininkams.) — Dep. Hart-
mann'as (kunzerwathwas) taip pat prieſ-
tarauja. — Dep. Magdzinſkis (Lenkas)
ſtow už tą praſymą. Galiauei tapė ſu-
dumta, Junggreen'o praſymą weik į antrą
ſkaitymą paimiti.

— Aſtruij dynamyto ſofaną neſenei
wienas budawonininkas turejo pajusti.
Ziſai buwo paſiſaſes gerą ſmotą dyna-
myto, kuri 1883 prie budawonės wieno
gelſkelio norejo wartoti. Taji dynamytą
jam pawogus ziſai pulicijai apie wagyſtę
praneſė. Prie to iſſireiſkė, kad budawo-
nininkas buwo praleides apie tai žinę
dūti, jog dynamytą turis. Korawonės
ſamara ji už tą praleidimą trimis mėne-
ſeis kaſejimo paſorawojo.

— **Hennicas.** Pradžioje praėjusiojo mė-
neſio tapė iš czionai į Cefurtą paſiſta
wiena paſeta, kuri wienof ſugrįžo, kadangi
adresatas neaſtas. Uredikiſkai paſeta at-
wėrus tapė atrastas naujei gimuiſio kudi-
kio lawonelis.

Frankfurtas. Sugantais razbai-
ninkas Rumpff'o prie wiſu iſklauiſėjimu
kaip užſeiktas tyl. Kas mielą diena o
kartais ir naktimis ſtaiga iš miego bu-

dindami jį perklausinėja; ale iki šiol nė dar neišgavo. Rumpff'ą buv jįsai nutvėres su kairiaje, o su dešiniaje peilį j kėutine įvares. Dešinioje rankoje randasi baltus piuvius nįškėzio linkumoje: tur buti ranka nū peilio foto j ašmenis nusprudo.

Köln'is. Pasfujietie kalinei iš karo 1870/71 su Prancuzais tapė paleisti. Buvo tai keli Turkos'ai, kurie dėl užmušimo wieno sargo ant daug metu baudžiamos kalėjimo buvo prasudyti, o dabar satvo korawone Wezelėje atliše, iš ten namon, t. e. j Prancuziją, waziawo.

Elbinga. Reichenbacho kieme tapė per wieną žandarą puikie pasivėdes wyras sumintas, kurtai kucepziui iš Budapešto išsireikšė, daugybė piningu pawogusiu kucepziams iš Budapešto. Sis jau ilgus walandas Wokietijoje slaphdamasi basteši.

Šis Lietuwoš.

Ragainė. Dras šioje dienoje labai lengwas. Szalezio wisai nera; žemė patįsi. Sei taip pasiliks, tai ir Niamuno liadas išeiti pradės.

— Nū ketwergo j pėtnycią B. kieme išwogė Br. 40 statiu giju, norint artimoje kaimynystėje žandaras nakwojo; tai pašėles drąsumas wagi!

Kraupiška. Gale jan. mėnesio bandė waghš 2 karwi kunigo J. pasiwogti; jau buvo karwidwi pasiwede, kaip wienol nekuri žmona karwes pašinusi pradėjo šautimą kelti. Piktadėjei iš baimės tiedwi karwi palikė wakurė.

Kusnė. Nekados dar nera šis kiemas taip ugnies išganditas, kaip šią žiemą. Wakarais 27. ir 29. jan. prie kucepziams J. wis ugnis atširabusi, ale kožną iškį tapė išgesita.

Tilžė. Utarninke Defomino kunditorijoje prigawyste išpromyta. Po pietu atejusi dailei apširdėjusi mergaitė, kuri už du marki ragašio, swarą šukalobės apšiestawo ir drauge emė jalydama, wakare jas ponė, kuri antroje pusėje ulchezios ghywenanti, užmofesenti. Saldumynu kėpejas piningu berods nesulaukė, ale puskforte, kurioje prigawiste rašė, jog ragaškis esgas skanus ir jog su pustu j Ragainė waziujanti. Szeip pu licija nēko apie ją neikstyre.

— 29. jan. prisaitintieje ukininką Robertą Szabowskį iš Mediskiemiu dėl žinomai darytos neteisios priesiegos ir dėl išwadžiojimo ant 4 metu baudžiamos kalėjimo, ant 5 metu prapuldymo garbės teisybiu ir ant negalėjimo nekados liudininku išklausinėjamu buti. — Tą pacią dieną tapė prasudytas liušininšas Julijus Romeikis iš Klaipėdžiu dėl užkurimo swetimo žieno kucepzio ant 1 nebes kalėjimo.

— 31. jan. prowa prieš rubšiuojį Soną Bajoratį ir ukininką Joną Kėkštati, iš sen. Szėktu, dėl neteisios priesiegos ir išwadžiojimo ant to, netapė maulažta, adwokatui apgintojui žadant liudininku pridūti.

— 2. pėbr. tapė dwi prowi atlikti. Birma turėjo ukininkė Anė Rūn'ėnė, gim. Wolff'itė, iš Katycziu dėl žinomai neteisios priesiegos atsiliepti. Ji tapė prasudyta ant 2 1/2 metu baudžiamos kalėjimo, 4 metu garbės prapuldymo ir ant negalėjimo nekados liudininke ir t. t. perklausinėjama buti. Tada tapė prowa laikoma prieš išmintininką Kristupą Gintautį iš Kekeršu dėl žinomai darytos neteisios priesiegos

ir dėl bandyto išwadžiojimo ant to. Prisaitintieje tik nežinomai neteisėi darytos priesiegos jį kaltu išrado ir to dėl tik 9 mėnesis kalėjimo teapsudyjo.

— 3. pėbr. po prisaitintaisieis swowėjo liušininšas Jonas Rugulis iš Grobštu, išmintininkas Jurgis Naujokas iš Mišpetriu ir tojo sunus, butelninkas Mikelis Naujokas iš czia pat, dėl arkliau waghšes ir netikru raštu darymo; pirmasis tapė praphudytas ant 3 1/2 metu, antrasis 3 metu in trecziasis 1 1/4 metu baudžiamos kalėjimo, prapuldymo garbės teisybiu ant 4 ir 2 metu ir pawelėjimo pulicijos priesziuros.

— 4. pėbr. ukininkas Augustas Höllger'is iš Hohenbergės ir jo laigonas (šwogeris), ukininko sunus Prancas Wissmann'as iš czia pat, dėl bandyto razbajaus turėjo atsiliepti. Prisaitintieje jūs berods ne bandyto razbajaus, ale priegadingo kuno sužeidimo ir sweiktatos paškadėjimo kaltais išrado ir to dėl Höllger'į ant 1 meto 8 mėnesiu, o Wissmann'ą ant 1 meto kalėjimo prasudyjo.

— Nesenei tropyjosi ant turgaus Tilžėje buti, kur prie wieno knigininkelio Lietwininkai lietuwiskū knigu jieklojo pirkti. Szijai lietuwiskū neturedamas, o motišku negaledamas išuilyti, pasakė. „Eikite pas Koblhoff'a, ten gausite lietuwiskū knigu.“ Žmonėms atstojus dar girdeėjau ironiskai sakant: „Do gest's letšche Korneš.“ Tai nedoras pasirodymas; ale ar musų žmonės to ne, atys kalti? Siweikšiaus aušingą prageria, ne kaip už kelis trecziokus kokią naudingą lietuwiską knigą nusiperkaarbagerą lietuwiską laikrašči išširašydina, iš kurio galetu apie musų reikalus pasimofinti. Lietwininkai rupijis tą gėdą nū sawes nusikreipti.

Klaipėda. Utarninke 15 ar 20 laiwo j jures ant laškū žwejos išbėgo. Po pietu užkilo wėjas, o laiwai 3—4 myles nū krašto atsiu buwusieje turėjo grįžti skubtieši. Wisiems be dwieju tai pasisekė, tik 2 laiwo, žwejamis Kairiui ir Trinkiui priklausanšieje, dar nesufirado, su tais ir 8 wyrai yra prapūle.

Karaliauczius. Nekurtai inženėras iš Szlezijos parkeliawes wienoje dirbtuwėje (pabrikėje) wietą gawo. Susirges turėjo namėj pasilikti. Be jokios pagalbos, be piningu per kelias dienas wargo. Wieną rytą išgirdo šuwį ir duris atlaužusieje atrado bedžiu jau negywą kraujūse ant zopos.

Margumynai.

— Sqnaris Wokietijos saimo nesenei Bismarkio klause, ar ta žinė tikra esanti, kad jįsai j Kameruną ir Angra = Pekwėną keliaušes išs kraštus apjwalgyti. „Berods“, atšakė kunigaitšis jūkdamasi, „ale tik ant to werbliudo, kurtai tą žinė išwado.“

— „Ar žinote, kiel yra 2 kartu 6?“ klause mandroczius kitą ant jūto laikydamas. „Kad jus patys užpatalyje pasisebate, 120“, škambejo pakajingas atšakas.

— Wyne įeina nekurtai studentas j wywo gawpadą ir pasiprašo saw plėczką geriausiojo wywo. Wegerdamas dumoja, kaip su gawpadininku susilyginti, nēs neturėjo piningu. Ir gawpadininkui jau parupo, nēs matė nesmagu studento waidą. Su sykiu jįsai nū krašes pašokės pratarė

j šinkorių: „Ar negalėcziau jums sawo školą su giesme atgiedoti?“ — „Atmofekite piningais, bus geriaus, giesmės j užmofestj nepriimu.“ — „Ale pon' gawpadininke, kad jums nepatiks, tai galite šaktyti.“ Ir kitiems swecziams kwarhyjant, galiausei kucepzius ant to jutiko. Studentas dainuja wieną dainą, kitą dainą, ale šinkoriui wis nepatinka. Studentas lyg mliudės griebia j delmoną, iššitraukia mašną ir dainuja: „Atsidarykite, tu mašna, pons nor, kad but užmofama!“ — „Berods, ta man patinka“, atsiliepė šinkorius. „Na, kad patinka, tai jums ir jau užmofeta!“ Kiti sweczai jam pritarė, ir karcziauninkas pasiliko beštopšas. M. J.

— Nugrimzdusiu akutu 1884 mete 411 menkiaus buvo, ne kaip užpėnai. Iš wiso pėnai 1589 akutai nugrimzdo, kuriu 776 britiški (engliški) buvo. Prie krantu Englanto, Szutlanto ir Irlauto 359 pragrimzdo. Per susidaužimą 200 akutu prapūle. Žmoniu 3000 prazwo; užpėnai 4200.

Gromatnyžia.

Wiliui Kucziui, K. Jusu gromatele per p. Sz. rankas prišijusioji manė labai apsmutnyjo. Dėl „Arpelės“ atsiliepiaw per fortele, jog nežinau, kur butu galima ją gauti. Kreipkiteš j Prėkule. — Tami kartu primenu, kad Tilžėje v. Mauderodės spausiwėje lietuwiskos dainu knigos išeis, su notomis, 120 pustu storos. Ministeria ketanti ant ju spaudos piningus suteikti. Tai butu gražus weikalas. — Jus rašote, kad musų brolei mus taip mentai supranta; tai teisybė, ale prie kitu giminiu ar kitai yra? Daug yra tokiu išgamiu musu giminėje, kurie jau gedisi sawo gražiosios prigimtosios kalbos, o atpencz prie bauriosios platt = kalbos griebiasi. Dieme, susimilk ant tu apjekliu! Patirs, kitai ir per wėlai, kad kalbos išeitimas jiems nepargabes nei jofio išganymo. Teinbė, su kalbos atmetimu ir wėra ir wistas, tas diewišta yra, pragaišta. Diemas dawe kalbą ir wėrą; ar mišlyjate kalbą panėkindami wėrą garbėje laikyste? Nereikia deškti ir gėdėti, bet kiel galima gelbėti. Rankas judėse nēko neiktaiwšime.

Turgaus prelia iš Tilžės.

	31. jan. 1885.	M. s	M. s
Kwiczei, 42 1/2 filogr.	5 50	7	—
Rugei, 40 filogr.	4 80	5	50
Wiezei, 35 filogr.	3 50	4	80
Amijos, 25 filogr.	2 80	4	50
Žirnei } raintieje, 45 filogr.	6	—	9
} baltieje, 45 filogr.	6	—	8
Semenei, 35 filogr.	—	—	—
Lymotai, 50 filogr.	18	—	—
Poputės, 45 filogr.	2 30	—	—
Smiestas, filogr.	1 60	—	—
Kiaupėi, tawa	2 75	—	—
Pywas, ektolyteris (100 Interiu)	24	—	—
Brangwynas, } ektolyteris	28	—	—
} Interis	—	30	—
Kiaulėna, filogr.	1	—	1 10
Žautėna, filogr.	—	80	1
Werkėna, filogr.	—	80	—
Amincziana, filogr.	—	80	—
Krūpai prastieje, filogr.	—	34	—
Amiū trūpai, filogr.	—	44	—
Szienas, centneris	1 90	2	30
Sziandai, tawa po 600 filogr.	18	—	24

Berlyniškis rublio kursas.

100 rubliu:
31. 214,50 mf. 2. 214,90 mf. 3. 215,25 mf.
4. 215,25 mf. 5. 215,85 mf. 6. 215,35 mf.

Karaliaucziaw špyrtus. 6 pėbr.

100000 o . . . . . 43,00 mf. — pf.

Apjathymai.

Gaspada

Augusto Paarmann'o

Tilšeje, netoli gelšfeldwario, tur 12 keleiviu stubu ir yra wisu kumi, ko sweczias tik pageidautu, aprupinta. Staldu tofia 30 arkliu randa; yra ir wezimams pasiures. Prefios tanfiaus aplankant labai zemos. Tarnaujantieje kalba lietuviskai. Pasilecewoja keleiviams reikalui atfirandant.

Geriausja perkama werjme

po uztowa tikrumo del

audziamu medzwilniu

kozname numeryje, juktu ir nesjuktu,

audziamu medzwilniu

krosytu (parwutu) tik tikrase dazuse,

milams wilnu

kwiespilkei maikytuse dazuse, widutinei pilku ir tamspilku, wisai czystoje wilnoje,

milams wilnu

dazytu koznise dazuse,

maszyniniu siulu,

— baltjtu ir nebaltjtu, —

geriausioje ir daugiausei laikancioje werthybeje. Tuse dalytuse tik wisu geriausius taworus turiu ir jus pardudu ir prefios nepridudamas ant pigiausiuju prefiu.

Waldemar'as Gassner'is

Tilšeje, wofiskoje ulyczioje 12.

Szeimynykszcziams szluzmos knygos
matrozu szluzmos knygos

ir

darbo knygos
yra gaunamos

Syberto ipauštuweje.

Hôtel de Péterbourg,

Tilšeje, angštoje ulyczioje,

prisiulo nakwonei ir gyvenimui su sawo wisu kumi aprupintu restoracijonu. Padorei itaisytos stubikes nu 75 pf. iki 1 mk. 50 pf. kaip ir staldu kokiems 20 arkliams randama. Wisu toje gaspadoje tarnaujantieje ismano lietuviskai. Reikalui atfirandant kelewei teneina pro balj.

Ikleidzia ir uz redhste atsako J. Sybertas Ragaineje.

Knygu Ipaustuwe J. Syberto Ragaineje, ant turgaus 180

prisiulo Lietwininkams pagatawyti wisokius spaustuwytes dalykus; spauda (druka) knygu, knygneziu, wisoku apfahmu, pakwietimu f. t. ant juzadetuwiu, ant swodbos, ant krikstynu, hermeniu; wiešiu (wisytės) korteliu, lietuwiszkoje, wofiskoje ir fitose kalbose ku pigiausei, greiciausei ir dailiausei atliekama. Uzdawimai is kitur weikiausei pagatawujami.

Weilei pasitikedamas su uzdawimais nu Lietwinininku galeses pasidziaugti pasirašo

su pagarbe

J. Sybertas.

Dokumentas 100 doleriu gal butu tujau cederujamas. Daugiaus pasako N. S. spaustuwe.

2000 doleriu i pirmą wietą ant 5% tujaus isbudami. Artesnę žinę dūda šio laikraščio spaustuwe.

Ant lauku

ufis

30 murgu didelis, yra pirkti jiezkomas. Daugiaus dūda žinės

J. Sybert'as, Ragaineje.

Dailus

ufis

su 2 gyvenamom trobom, staldu, pasiure, dideliu daržu, 7 murgais geros žemės ir pienu, kelis žingsnius nu gelšfeldwario atstu, prie baznyczkieno, turgaus, pacioje artybeje amtsudzio (amtsgeriktės), didziame remestininikystės pilname kieme, yra tujaus pardudamas. Ištikimi piršejei neprivalo daug imoketi. Artesnę žinę dūda šio laikraščio spaustuwe.

AUSZRA, laikrasztis iszleidziamas Lietuvos myletoju,

kasztūja ant metu 4 mk. 50 pf. su prisiuntimu i namus.

Praėjusiuju metu Auszra kasztūja 3 markius.

Gaunama prie Martyno Jankaus Bitėnuse per Lumpėnus Lompone n).

Gerai itaisyta

karcziamo

yra pardudama. Artesnę žinę dūda šio laikšo spaustuwe.

Wisū whriaušybiskū raštai (pormularai)

yra gaunami

J. Syberto ipauštuweje

Ragaineje.

Statydina ir spauzdina J. Sybertas Ragaineje.

Mūpelno diplomas: Zürich 1883.
Auffinēs medalijos: Nizza 1884;
Krems 1884.

Baissu daigtai

4--200 stukiū grajyja; su ekspresijonu, mandolyne, barabanu, warpeleis, kastanjetėmis, dangaus balšeis, arpu grajumi ic, ir be tuju.

Baissu dezės

2—16 stukiū grajyjaneczios; tolians nēsēsēs, cigaru stowykles, Szweicu butukai, potograpiju albumai, raskymo pataisai, pirštiniu skrynutes, gromatu apfunktintojai, kwėku wazės, cigarinyeczios, tabakinyeczios, darbo stalai, plėczkos, pywo stiklai, krasēs ic, wisas su muzike. Wisados, kas naujusia ir geriausja, ipaczai kas kaledu dowanom s tinka, prisiulo

J. H. Helleris, Berne (Szweicijoje).

Tik staczai pasirašybinant uz tikrybe uztow; iliustrawoti prefiu raistai siuncziami franferūtai.

nuwuwvqšg szuof
-uzad 8881 owtadw '08 ut 'm
niš oraeuocaiou nu nšgibaw oztšf
nu žyjad dazj nuzaf 000 02 ešpš
-raa nšgaw bšmšnuvšzab 001

Lietwinininkai uzprašomi ant naujojo metu bertainio apšitelūti kas nedēle išeinantijj

Niamuno Sarga.

Wisū pustai, gromatnešei ir pati laikraščio spaustuwe priima apšiteliamimus uz 35 pf., su atnešimu i namus 50 pf. ant bertainio meto.

Rėdhytē „Niamuno Sarga“.